

Zajęcia edukacyjne metodą projektów realizowane przez bibliotekę szkolną.

Inicjatywa pracy metodą projektów w Gimnazjum nr 1 wypłynęła od nauczycieli bibliotekarzy. Do współpracy zostali zaproszeni nauczyciele różnych przedmiotów.

Na czym polega praca nad projektem?

Młodzież wykonuje przydzielone im zadania. Uczniowie pracują samodzielnie, ale konsultują się regularnie z opiekunami. Opiekunowie zachęcają ich do korzystania z narzędzi, środków informacji dostarczanych przez różne instytucje działające na terenie miasta.

Metodę projektów wielu jej propagatorów w literaturze nazywa metodą szybkiego dojrzewania uczniów. Dlaczego tak się dzieje?

Uczniowie pracując w grupie rozwijają umiejętności społeczne:

- udzielania sobie informacji,
- słuchania siebie nawzajem,
- rozwiązywania konfliktów,
- samooceny postępów w pracy,
- komunikowania się,
- podejmowania decyzji.

W trakcie pracy nad rozwiązaniem zadania uczniowie szukają informacji w wielu źródłach. Są nimi:

- źródła instytucjonalne: biblioteki (szkolne, publiczne, uniwersyteckie), domy kultury, muzea,
- źródła dokumentalne: encyklopedie, słowniki, książki biograficzne, monografie, tomiki wierszy, szkice, opracowania twórczości, książki krytyczno- literackie,
- media: prasa, radio, telewizja, Internet,
- źródła pozadokumentalne: opiekunowie grup, bibliotekarze szkolni, nauczyciele przedmiotu, bibliotekarze publicznych i naukowych bibliotek, pracownicy domów kultury, muzeów i inni.

Młodzież pracująca w grupie, wywiązując się z przydzielonych jej zadań, kształci przykładowe umiejętności:

- **planowania pracy,**
- **posługiwania się różnymi dokumentalnymi źródłami wiedzy,**
- precyzyjnego formułowania tematu,
- wyszukiwania informacji w różnych źródłach i oceniania ich wiarygodności,
- selekcji materiałów dla potrzeb realizowanego zadania,
- przetwarzania informacji, nadania im nowej formy itd.

Na pierwszym spotkaniu uczniowie są zapoznawani przez opiekuna grupy z instrukcją projektu, opracowaną wcześniej przez nauczycieli biorących udział w projekcie.

Elementy wchodzące w skład instrukcji projektu.

W każdej instrukcji zawarte są cele i zadania. Uczniowie uzyskują informacje o terminie rozpoczęcia pracy oraz terminie prezentacji efektów swoich działań. W harmonogramie projektu podane są daty konsultacji z nauczycielem w szkole. Uczniowie z oferty proponowanych form prezentacji wybierają tę, która najbardziej im odpowiada. Czasami forma prezentacji może być narzucona przez nauczyciela.

W instrukcji projektu znajduje się wykaz proponowanych form prezentacji. Mogą to być:

- * inscenizacja,
- * scenka,
- * recytacja,
- * drama,
- * wywiad,
- * korowód postaci literackich,
- * wystawa prac plastycznych,
- * wystawa książek i innych źródeł informacji,
- * mapa myśli,
- * publikacja,
- * album,
- * referat,
- * czasopismo,
- * ilustracje,
- * quiz,
- * gry i zabawy angażujące innych uczniów,
- * monografia,
- * kalendarium,
- * plansze,
- * gazetka ścienna,
- * wystawa prac literackich.

W instrukcjach wszystkich projektów realizowanych dotychczas w mojej szkole zostały zawarte następujące kryteria oceny projektu. Są to:

- * wykorzystanie różnorodnych źródeł informacji,
- * selekcja materiałów,
- * przetwarzanie informacji,
- * pełne opracowanie zagadnienia,
- * staranność wykonanych prac,
- * wywiązywanie się z przydzielonych zadań według przyjętego kalendarium projektu,
- * gotowość współpracy,
- * właściwa komunikacja interpersonalna.

W mojej szkole projekty realizowane są od dziewięciu lat. Do współpracy zaprosiliśmy kilka gimnazjów z naszego miasta. Uczniowie zdobywali wiedzę dotyczącą opracowywanych zagadnień i rozwijali umiejętności praktyczne w trakcie realizacji wielu tematów. Wybierali następujące formy prezentacji:

- Wystawa dokumentująca biografie, dorobek twórczy pisarzy, poetów - uczniowie wykonali hasło główne i hasła porządkowe wystawy, gromadzili materiały, dokonali selekcji i opracowania chronologicznego materiałów ilustracyjnych i tekstowych, powielali zdjęcia, rysunki, ilustracje, redagowali podpisy:
  - * „Rok 2000- Rokiem Władysława Reymonta”,
  - * „Antoine de Saint – Exupery- francuski Ikar”,
  - * „Lwów miasto młodości Zbigniewa Herberta”,
  - * „Skojarzenia słowne czyli Alfabet Zbigniewa Herberta”.
- Wystawa prac uczniów wykonanych różnymi technikami plastycznymi: pastelami, farbami plakatowymi, farbami akrylowymi, kredkami:
  - * „Cztery pory roku” Władysław Reymont,
  - * „W krainie małego Księcia” Antoine de Saint Exupery,
  - * „Henryk Sienkiewicz- portrety”,
  - * „Wincenty Pol- portrety pisarza”,
  - * „Zbigniew Herbert- Od inspiracji do inspiracji”.

- Album poświęcony bohaterowi projektu - uczniowie zbierali materiały informacyjne i ilustracyjne, opracowali elementy graficzne i tekstowe w harmonijną całość, zamieszczali własnoręcznie wykonane ozdobniki i rysunki, szczególną uwagę zwrócili na stronę tytułową:
  - * Władysław Reymont,
  - * Aleksander Fredro,
  - * Antoine de Saint Exupery,
  - * Wincenty Pol.
- Tomiki wierszy - propagowali twórczość własną inspirowaną dziełami literackimi:
  - * „Mały Książę - Antoine de Saint Exupery’ego.
- Inscenizacja wybranych fragmentów utworów - opracowali teksty dla potrzeb inscenizacji:
  - * „Zemsta” i „Śluby panieńskie” A. Fredry,
  - * „Mały Książę - Antoine de Saint Exupery’ego,
  - * „Rok myśliwca” Wincentego Pola.
- Inscenizacja w języku obcym - uczniowie szukali wersji oryginalnej, tłumaczeń na język angielski i hiszpański, ćwiczyli prawidłową wymowę, akcentowanie i intonację odgrywanego tekstu, korzystali ze słowników multimedialnych, pracowali indywidualnie w domu, wykonywali własnoręcznie scenografię i kostiumy do odgrywanych scenek:
  - * „Mały Książę” - Antoine de Saint Exupery’ego.
- Scenariusze do scenek - tworzyli je na podstawie powieści biograficznych, monografii i opracowań krytyczno-literackich o pisarzu:
  - * ważne okresy życia Władysława Reymonta,
  - * edukacja Zbigniewa Herberta w okresie pobytu w Gimnazjum i Liceum we Lwowie,
  - * adaptacja filmowa powieści „W pustyni i w puszczy” i „Quo vadis” Henryka Sienkiewicza,
  - * scenki teatralne parodiujące fragmenty powieści „Krzyżacy” i „W pustyni i w puszczy”.
- Teatr cieni - zaprezentowali fragment powieści, za pomocą efektów teatralnych:
  - * „Spotkanie Nel ze słoniem” na podstawie „W pustyni i w puszczy” Henryka Sienkiewicza. Wykonali ruchome sylwetki Nel i słonia, użyli światła lampy, wykorzystali dźwięki, śpiew ptaków, odgłosy słonia. Ubogacili przekaz muzyką afrykańską.
- Scenariusz przedstawienia i montażu słowno-muzycznego:
  - * „Poetyckie drogowskazy Zbigniewa Herberta” - doskonalili recytację, pracowali nad ruchem scenicznym, gromadzili rekwizyty oraz wykonali muzyczną aranżację.
- Recytacja wybranych fragmentów wierszy z podkładem muzycznym:
  - * wiersze na temat sztuki i mitologii napisane przez Zbigniewa Herberta.
- Referat poświęcony głównej postaci projektu - opracowali temat i wygłosili tekst:
  - * „Chłopi- powieść nagrodzona Literacką Nagrodą Nobla”, zwrócili uwagę na niezwykłość ujęcia tematu, walory narracji, sposoby ukazania postaci, piękno opisów zwłaszcza obyczajów, tańca, strojów,

- * „Ku pokrzepieniu serc” - przedstawili sylwetkę pisarza, sytuację ojczyzny, ukazali rolę powieści historycznych, zwłaszcza „Trylogii” w kształtowaniu patriotycznej świadomości Polaków,
  - * „ Wincenty Pol – ojciec nowożytnej geografii” - zaprezentowali dokonania w dziedzinie geografii.
- Czytanie wybranych fragmentów powieści – koncentrowali się na prawidłowej, interpretacji głosowej wybranego tekstu:
    - * ”Chłopi” Władysława Reymonta, teksty dotyczące obyczajów, tradycji świąt Bożego Narodzenia.
  - Piosenki związane z tematem projektu:
    - * Piosenki o Lwowie- opracowane przez chór szkolny,
    - * Wiersze Zbigniewa Herberta zaśpiewane przez uczennicę.
  - Konkurs dla całej społeczności szkolnej:
    - * Henryk Sienkiewicz - redagowali pytania sprawdzające wiadomości na temat życia i twórczości pisarza,
    - * Antoine de Saint Exupery - przygotowali zestaw pytań dotyczących znajomości lektury „Mały Książę”.
  - Wywiad kierowany do eksperta, znawcy zagadnienia, głównego bohatera:
    - * „Aleksander Fredro w zbiorach naukowej biblioteki” - napisali pytania do wywiadu i przeprowadzili go z panią kustosz, pracownikiem Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego na temat zbiorów tej książnicy, przepisali pytania z dyktafonu do programu Word, dokonali autoryzacji tekstu, wydali go w formie książki, odegrali scenkę,
    - * „Sto pytań do Małego Księcia” Antoine de Saint Exupery’ego - napisali scenariusz, odegrali scenkę,
    - * „Henryk Sienkiewicz- wywiad dla TVN Biblioteka” - zredagowali pytania dotyczące życia prywatnego i kariery literackiej noblisty, pracowali nad ruchem scenicznym, gromadzili rekwizyty, opracowali scenkę, odegrali ją przed publicznością.
  - Mapa myśli, notatka graficzna - ujęli temat w formie graficznej, tworzyli indywidualne mapy myśli, dokonali wyboru głównych zagadnień, słów- kluczy, nanieśli je na karton formatu A1, bogato zilustrowali rysunkami, zapoznali zebranych z metodą „mapa myśli”, jej zaletami i zasadami tworzenia, omówili utworzone słowa-klucze i elementy graficzne, rysunki, obrazki, szkice:
    - * Antoine de Saint Exupery,
    - * Hans Chrystian Andersen,
    - * Wincenty Pol,
    - * Zbigniew Herbert.
  - Kalendarium życia i twórczości pisarzy - zbierali i opracowali informacje o postaci, będącej tematem głównym projektu:
    - * Henryk Sienkiewicz, fakty z życia pisarza - ułożyli chronologicznie, wzbogacili w cytaty opisujące bardziej szczegółowo osobę pisarza,
    - * Antoine de Saint Exupery - wykonali kalendarium.
  - Parada postaci literackich - opracowali każdą postać, sposób poruszania się, wykonywania gestów, mimiki twarzy, wykonali stroje, zredagowali krótką notkę, charakteryzującą wybraną postać, czytali informacje o niej podczas pokazu:

- * Antoine de Saint Exupery,
- * Henryk Sienkiewicz.
- Gazetka szkolna- wydali numer specjalny, poświęcony pisarzowi:
  - * Antoine de Saint Exupery,
  - * Aleksander Fredro.
- Prezentacja multimedialna- zbierali materiały tekstowe i ilustracyjne, opracowali je w programie Power- Point:
  - * „Życie i twórczość Wincentego Pola”,
  - * „Życie i twórczość Zbigniewa Herberta”,
  - * „Życie codzienne w Polsce Ludowej”.

Jakie korzyści wyniosła młodzież gimnazjalna pracująca metodą projektów?

- rozwijała umiejętności pracy w grupie,
- kształciła umiejętności wyszukiwania, selekcji, przetwarzania informacji,
- doskonaliła umiejętności pracy z tekstem,
- zdobywała umiejętności docierania do różnorodnych źródeł informacji, posługiwania się narzędziami informacji w źródłach instytucjonalnych i aparatem naukowym w źródłach dokumentalnych.

Efekty osiągnięte przez uczniów po intensywnej dwu, trzymiesięcznej pracy wybranymi przez siebie formami pracy:

- wykonali wiele dzieł, które pokazali i opowiedzieli o nich w końcowym etapie pracy nad projektem, zaprezentowali je publiczności,
- nową wiedzę zdobywali w sposób dla nich przyjazny i atrakcyjny na gruncie związanym z codziennym doświadczeniem, bliskim każdemu dziecku,
- zaangażowali się w działania praktyczne, wiedzę w ten sposób zdobytą, zapamiętują na długo.

Co zyskały szkoły (Gimnazja nr 1, 3, 9, 12, 13, 14) zaangażowane w realizację tematów metodą projektów?

- środowisko rodzinne i lokalne uzyskało informację o podjętych działaniach w ramach pracy nad projektem, zostało zaktywizowane do pomocy uczniom w realizacji zadań (rodzice, rodzeństwo, krewni i znajomi),
- nauczyciele z różnych szkół współpracując wypracowywali wspólny konspekt zajęć edukacyjnych, dzielili się doświadczeniami, pomysłami, warsztatem pracy, wymieniali doświadczenia związane z prezentacją efektów grup zadaniowych,
- nauczyciele i uczniowie korzystali z szerokiej oferty działalności kulturalnej instytucji wychowania równoległego, form pracy dydaktycznej kierowanych do młodzieży szkolnej oraz wszystkich użytkowników informacji,
- współpracowały z instytucjami kultury (Muzeum Wsi Lubelskiej, Muzeum na Zamku, Muzeum Wincentego Pola, Muzeum Czechowicza).
- współpraca z Bibliotekami (Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego, Miejska Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego, Filie MBP nr 6, 7, 18, 19, 26, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. KEN w Lublinie, Biblioteka KUL).

Podsumowanie.

Metoda projektów kładzie nacisk na kształtowanie postawy twórczej młodzieży. Wybór danej formy do wykonania konkretnego zadania należy do młodych ludzi, radą i wsparciem służy im nauczyciel, opiekun grupy.

Metodę tę nazywamy metodą szybkiego dojrzewania uczniów, ponieważ młodzież uczy się wielu, ważnych umiejętności nabywanych podczas rozwiązywania zadań i problemów. Podczas pracy nad przydzielonymi zadaniami uczniowie w pierwszej kolejności rozwijają umiejętności planowania pracy, brania odpowiedzialności za podjęte zadania oraz współdziałania w grupie. Kształtuje się ich osobisty stosunek do postawionego zadania.

Zaangażowanie, satysfakcja i nabyte doświadczenia uczniów w trakcie pracy nad projektem, daje im poczucie wiary we własne siły, możliwość nabywania doświadczeń, rozwiązywania nowych, nieznanymi spraw. Kształtuje się ich postawa aktywności i chęci do podejmowania nowych wyzwań.

Mamy nadzieję, że powyższe zestawienie form prezentacji wykonanych w naszej szkole, przy współpracy z kilkoma gimnazjami z Lublina, zainspiruje nauczycieli bibliotekarzy do działania tą metodą i zachęci do podjęcia współpracy z nauczycielami przedmiotów z własnych szkół.

Metoda projektów (projekt edukacyjny) został wymieniony w Nowej Podstawie Programowej MEN jako zalecana metoda do zdobywania nowej wiedzy przez uczniów.

„...Samodzielne, aktywne i świadome wykonywane zadań pomoże uczniom przyjąć poznawane treści jako własne...”.

Życzę powodzenia uczniom i nauczycielom w pracy metodą projektów.

Bibliografia:

1. Grondas M.: Projekt jako narzędzie integracji międzyprzedmiotowej. W: Integracja międzyprzedmiotowa. Materiały szkoleniowe dla rad pedagogicznych. Warszawa 1999, ISBN 83-85910-84-0
2. Królikowski J.: Projekt edukacyjny. Materiały dla zespołów międzyprzedmiotowych. Warszawa 2000, ISBN 83-87958-15-8
3. Rau K., Ziętkiewicz E.: Jak aktywizować uczniów. Burza mózgów i inne techniki w edukacji. Poznań 2000, ISBN 83-7272-023-1

Oprac. Jadwiga Witkowska Kunach